

איסור גזלה ואיסור גניבה

- א. פתיחה
- ב. הסברי התנאים בתוספתא
- ג. מיקום האיסורים בתורה
- ד. הגדרת האיסורים ברמב"ם
- ה. השלכות נוספות של הגדרת האיסורים בדברי הרמב"ם
- ו. סיכום

א. פתיחה

מסכת בבא קמא כוללת בתוכה את הלכות גזלה וגניבה. פרק שביעי עוסק ברובו בהלכות גניבה, ואילו פרק תשיעי ופרק עשירי במסכת מוקדשים כולם להלכות גזלה. בתחילת העיסוק בהלכות אלה יש לברר במה נבדלו האיסורים זה מזה, ומהו יסוד ההבדל ביניהם. את החיפוש אחר ההבדלים בין גניבה לגזלה יש למקד גם במקורות האיסורים וגם בדיניהם השונים. מתוך עיון באלו ננסה לגבש הבנה כוללת לגבי מהותם של איסורים אלו. באמצעות הבנה זו ננסה לשוב ולהסביר את הדינים השונים שטרם התבררו.

מקורם של איסורי הגזלה והגניבה בפרשה אחת בתורה, בספר ויקרא פרק י"ט, וכבר שם התורה מחלקת ביניהם. הפרק מחולק ליחידות שונות באמצעות הביטויים "אני ה'" ו"אני ה' -להיכם". איסור גזלה וגניבה אמנם סמוכים זה לזה, אך התורה הציבה אותם ביחידות שונות. איסור הגניבה נמצא בפסוק י"א ביחידה המסתיימת בפסוק י"ב, ואיסור הגזלה נמצא בפסוק י"ג ביחידה המסתיימת בסוף פסוק י"ד. בהמשך נדון בהרחבה בסיבת החלוקה.

בתורה אנו מוצאים מספר הבדלים בין גזל וגניבה בעונשים המוטלים על העובר על האיסורים. בעוד שהגנב נענש בכפל, ארבעה או חמישה, הגזלן אינו נענש כלל, והוא נדרש להשיב את גזילו בלבד. הבדל זה יוצר פער בין המצוות השונות הנלוות אל האיסורים. כמובן שגם הגנב וגם הגזלן עוברים על לאו, אך על הגזלן מטילה התורה מצווה להשיב את הגזלה, "והשיב את הגזלה אשר גזל" (ויקרא ה, כ"ג), ולעומתו על הגנב אין מצוות השבה, והוא חייב לשלם את גניבתו.

התורה אינה מפרשת מה ההבדל בין גנב לגזלן, מכיוון שמושגים אלו אמורים להיות מוכרים לנו. אנו נקבל כהנחת יסוד את הגדרתו של הרמב"ם לגנב וגזלן (הלכות גניבה א, ג):

איזה הוא גנב? זה הלוקח ממון אדם בסתר ואין הבעלים יודעים, כגון הפושט ידו לתוך כיס חבירו ולקח מעותיו ואין הבעלים רואים, וכן כל כיוצא בזה. אבל אם לקח בגלוי ובפרהסיא בחוזק יד אין זה גנב אלא גזלן.¹

לאחר שעמדנו על הגדרת המושגים, אנו עומדים תמהים על היחס בין החיובים השונים. באופן טבעי היינו מצפים שחיובו של הגזלן יהיה חמור מחיובו של הגנב. הצד השווה לגניבה וגזלה הוא התוצאה הנגרמת ממעשה העבירה, ממונו של אדם אחר נמצא ביד העבריין. אך אינו דומה המוציא את ממון חבירו מידו לעין כל וביד רמה למוציא את ממון חבירו מידו בסתר. הסברה הפשוטה נותנת שעונשו של הראשון יהיה גדול מעונשו של השני!

ב. הסברי התנאים בתוספתא

לשאלה זו נדרשים התנאים בתוספתא (פרק ז, הלכות א - ב)²:

הגנב משלם תשלומי כפל, ואם טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הגזלנין בין כך ובין כך אין משלמין אלא קרן. שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי, וכי מה ראת תורה להחמיר בגנב יותר מבגזלן? אמר להן גזלן השוה עבד לקוניו, וגנב חלק כבוד לעבד יתר על כבוד קוניו, כביכול עשה גנב עין העליונה כאילו אינה רואה ואת האזן שאינה שומעת, שני הוי המעמיקים מה'... ויאמרו לא יראה יה וגו', כי אמרו אין רואה אותנו עזב ה' את הארץ.³ ר' מאיר אומר משלו משל משם רבן גמליאל, למה הדבר דומה לשנים שעשו משתה בעיר אחת, אחד קרא את בני העיר ואת המלך לא קרא, ואחד לא קרא לא את המלך ולא את בני העיר. אי זה מהן עונשו מרובה? זה שקרא את בני העיר ואת המלך לא קרא עונשו מרובה יתר מן השיני.

התוספתא מציעה שתי תשובות שונות לשאלתם של תלמידיו של רבן יוחנן בן זכאי, שהיא היא שאלתנו. התשובה הראשונה היא תשובתו של רבן יוחנן בן זכאי. תשובה זו מתמקדת בעולמם הרוחני של הגנב והגזלן. מצבו של הגזלן עדיף על מצבו של הגנב, מכיון שהגנב כופר בהשגחתו של הקב"ה. אך בתשובתו של רבן יוחנן בן זכאי טמון עומק נוסף. אמנם, גם הגנב

¹ בצורה דומה מגדיר הרמב"ם בהלכות גזלה (א, ג): "אי זהו גזל? זה הלוקח ממון האדם בחזקה, כגון שחטף מידו מטלטלין, או שנכנס לרשותו שלא ברצון הבעלים ונטל משם כלים, או שתקף בעבדו ובבהמתו ונשתמש בהן, או שירד לתוך שדהו ואכל פירותיה, וכל כיוצא בזה הוא גזל, כענין שנאמר ויגזול את החנית מיד המצרי".

² תוספתא זו מופיעה גם בדף ע"ט, ב.

³ דבריו של רבן יוחנן בן זכאי מופיעים גם במכילתא דרבי ישמעאל פרשה ט"ו בשינויי נוסח קלים: "ומה ראת תורה להחמיר על הגנב יותר מהגזלן רבן יוחנן בן זכאי אומר הגזלן השוה כבוד לעבד לקוניו, והגנב חלק כבוד לעבד יוצר מקוניו, כביכול, הגנב עשה את העין של מעלה כאילו אינה רואה ואת האזן כאלו אינו שומעת, כעניין שנאמר הוי המעמיקים מה' לסתיר עצה והיה במחשך מעשיהם ויאמרו מי רואנו ומי יודענו, וכתוב ויאמרו לא יראה יה, וכתוב כי אמרו עזב ה' את הארץ אין ה' רואה".

וגם הגזלן אינן מכירים בהשגחתו של הקב"ה, שהרי שניהם עוברים על צו ה'. ההבדל ביניהם הוא שבעוד שהגזלן מנתץ לגמרי כל סמכות ואינו מכיר בצורך במערכת של בעלות על ממון, הגנב מכיר במערכת זו ובצורך בסדר ובקניינים ממוניים, אך מייחס את הסמכות העליונה לבני האדם ולא לקב"ה. הפגם של הגנב הוא הפער שהוא מציב בין השגחתו של הקב"ה לבין ראייתם של בני האדם, העובדה שהוא ירא את בני האדם ואת הקב"ה אינו ירא.

לכאורה, המשל של רבן גמליאל דומה מאוד לתשובתו של רבן יוחנן בן זכאי, אך מעיון בדבריו ניתן לראות שהוא מחדד יותר את דבריו של רבן יוחנן בן זכאי ומוסיף עליהם רובד נוסף. רבן גמליאל ממשיל את מצבם של הגנב והגזלן לשני אנשים בעיר אחת המחלקים הזמנות למשתה שיתקיים בביתם. בדומה לרבן יוחנן בן זכאי, רבן גמליאל רואה חומרה יתירה במעשהו של המזמין את בני העיר ולא את המלך, בהתעלמות מהשגחתו של הקב"ה והעדפת העין הרואה של בני האדם, אך מתוך דבריו נוכל להבין גם את מהות חטאו של הגזלן. הגזלן אינו מזמין למשתהו לא את בני האדם ולא את הקב"ה. משמעות הדבר היא התנתקות גמורה מחברת בני האדם ומהחוקים המאגדים אותם יחד. אדם הנוטל את ממון חברו ביד רמה חוטא כלפי אשר ציוה אותו "לא תגזול" וכופר בהשגחתו, אך הוא גם מבטל גם את הלגיטימיות של חוקי החברה, של הסדרים הנוהגים בין בני אדם. בפרישתו מדרכי ציבור הוא מוציא את עצמו מן הכלל לגמרי, הוא מכריז שהוא חי לבדו בעולם. מצבו של הגזלן אכן דומה למצבו של אדם שעשה משתה, אך הוא מיסב בו בודד, ואין לו איש יחד איתו.

על פי הסברים אלו נוכל לגבש הבנה מסוימת על ההבדל בין גניבה לגזלה. אמנם, הבעיה העיקרית בגניבה וגזלה היא אותה בעיה, ממון שנלקח שלא כדין, ומבחינה זו ההתייחסות אליהם זהה, אך הגניבה והגזלה מתייחדות זו מזו ברובד נוסף, וממנו נגזרים ההבדלים ביניהם. כאשר אדם נוטל את ממון חברו בסתר, הוא חוטא בחטא שאפשר להגדירו כחטא "בין אדם למקום" ועל כך הוא נקנס בתשלומים. המעשה הוא מעשה שלילי שיש בו כפירה בהשגחת ה' בעולם,⁴ ועל כך נענש הגנב. לעומת הגניבה, התוצאה של מעשה הגזלה היא שבירת הסדר החברתי בפרהסייה, ובמעשה זה מוציא הגזלן את עצמו אל מחוץ לכלל. בכדי להשיב את עצמו אל תוך החברה נדרש הגזלן לתקן בעצמו את מעשיו ולהשיב את הגזלה. לאחר שכפר בקיומו של הסדר החברתי, נדרש הגזלן לעשות מעשה בעצמו, להשיב את הגזלה אשר גזל, ובכך להשיב את עצמו אל חיק חברת בני האדם על סדריהם החברתיים והכלכליים.

⁴ כמובן שהגניבה היא קודם כל חטא בן אדם לחבירו, ולא בכדי קבע הרמב"ם במורה שהאמונה בהשגחתו של הקב"ה היא אחת מהאמונות ההכרחיות לקיומה של החברה (ג, כ"ח): "וכך גם קראה התורה להיות בדעה בדברים רבים אשר סבירתן הכרחית בתקינות המצבים המדיניים כגון זה שאנו בדעה שהוא יתעלה יחרה אפו על מי שמרד בו..."

ג. מיקום האיסורים בתורה

יתכן שההבדל בין המעשים אף נרמז ביחידות שבהן שובצו האיסורים בתורה. נשווה את ההבדלים בין הפרשות באמצעות הצגתם זה מול זה:

גניבה	גזלה
יא לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו.	יג לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר.
יב ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם -להיך אני ה'.	יד לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מ-להיך אני ה'.

איסור הגניבה נמצא ביחידה החותמת במילים "וחללת את שם -להיך". אנו רגילים לפרש שמילים אלו המופיעות בסוף פסוק י"ב מוסבות על איסור שבועת שקר, אך ניתן לפרש שזוהי חתימת כל היחידה העוסקת באיסורים שהאדם עושה בסתר, ובכולם כופר הוא בהשגחתו של הקב"ה. איסור הגזל מופיע באותה יחידה בה מופיע איסור העושק שבו מדגישה התורה "את רעך", אף שלכאורה הדגשה זו מיותרת, ואפשר היה להסתפק באזהרה 'לא תעשוק'. ניתן לפרש שהמילים "את רעך" באיסור עושק עולות גם לאיסור גזל, והתורה מדגישה את הפגיעה בכך הכלולה באיסורים אלו, יחד עם האיסורים הנוספים הנכללים ביחידה זו, שעיקר הפגיעה שלהם היא בכך.

ד. הגדרת האיסורים ברמב"ם

יתכן שניתן לדייק הבדלים אלה גם מלשון הרמב"ם בספר המצוות ובהגדרתו את המצוות בראש ההלכות במשנה תורה. את איסור גניבה מגדיר הרמב"ם בלא-תעשה רמד:

האזהרה שהוזהרנו מלגנוב ממון, והוא אמרו לא תגנובו. ולשון המכילתא:
"לא תגנובו - הרי אזהרה לגנוב ממון". ובספרא: "לפי שנאמר בגנבה שנים ישלם למדנו ענש, אזהרה מניין? תלמוד לומר לא תגנובו על מנת למיקט, כלומר כדי להרגיז את הנגנב ולהביאו במבוכה ואחר כך תחזיר לו, לא תגנובו על מנת לשלם לו תשלומי ארבעה וחמישה".

אף שהרמב"ם אינו מוכרח להביא את דברי הספרא כמקור נוסף, שהרי כבר ביסס את האיסור מלשון המכילתא, הוא מצטט את הספרא האוסר את מעשה הגניבה אפילו כאשר

אין הפסד ממון, ואפילו כאשר המעשה נועד לגרום רווח לנגב, בגניבה על מנת לשלם תשלומי ארבעה וחמישה. דברי הספרא המכלילים באיסור גניבה אף מעשה שיש בו רווח לנגב, מדגישים את האיסור במעשה הגנבה, מעשה שיש בו כפירה בהשגחתו של הקב"ה, ללא קשר לתוצאות המעשה.

את איסור הגזל לעומת זאת מנסח הרמב"ם בצורה שונה וברורה בלא-תעשה רמה: האזהרה שהוזהרנו מלגזול, והיא לקיחת דבר שאין לנו בו זכות באונס ובחזקה בגלוי, הוא אמרו יתעלה לא תגזל.

אמנם, גם הגנב לוקח דבר שאין לו בו זכות, אך העובדה שהדבר נעשה "באונס ובחזקה בגלוי", או כלשונו של הרמב"ם שציטטנו לעיל "בגלוי ובפרהסיא בחוזק יד", היא זו שמגדירה את המעשה כגזל. הבדלים אלו משתקפים גם בניסוח ההלכה הראשונה בהלכות גניבה ובהלכות גזלה. הגניבה מוגדרת בהלכה הראשונה של הלכות גניבה כאיסור לנגוב ממון - "כל הגונב ממון משה פרוטה ומעלה עובר על לא תעשה שנאמר לא תגנוב", ואילו הגזלה מוגדרת בהלכה הראשונה בהלכות גזלה כאיסור לגזול את חברו - "כל הגוזל את חברו שוה פרוטה עובר בלא תעשה שנאמר לא תגזול".

ה. השלכות נוספות של הגדרת האיסורים בדברי הרמב"ם

על הבדל נוסף בין הלכות גניבה להלכות גזלה עומד הגר"ד פוברסקי.⁵ על לאו "לא תגנוב" עובר הגונב "משה פרוטה ומעלה", ואילו על לאו "לא תגזול" מתחייב אדם על כל שווה פרוטה שהוציא מיד חברו.⁶ סיבת ההבדל בין הלאוים היא שמשמעויותיו של מעשה הגנבה הן היוצרות את האיסור, ולכן הוא מתחייב על כל מעשה גניבה, יהיה הסכום הנגב אשר יהיה. בגזלה הפגיעה היא בחברו, ולכן מתחייב הגזלן על כל שווה פרוטה שהוציא מתחת יד חברו.

כבר עמדנו על כך שהגזלן מצווה לתקן את חטאו בעצמו, ולכן מוטלת עליו מצוות עשה "והשיב את הגזלה אשר גזל". הסיבה לציווי המיוחד להשבת הגזלה המוטל על הגזלן איננה חומרת המעשה, אלא העובדה שהחברה שהגזלן הוציא את עצמו ממנה לגמרי אינה יכולה להעניש אותו, עד שישבו ויצרף את עצמו אליה. בשונה מהגזלן, הגנב לא הוציא את עצמו מחברת בני האדם, ובאפשרותה של החברה להעניש אותו. לכן, על הגנב לא מוטל חיוב "והשיב את הגנבה", והחיוב להחזיר אותה מוטל על בית הדין. במצווה רלט מונה הרמב"ם את דין הגנב:

⁵ שיעורי הגר"ד פוברסקי על בבא קמא ד, ב ד"ה 'תני ר' חייא'.

⁶ החיוב מודגש בלשון הרמב"ם שראינו לעיל: "כל הגוזל את חברו שוה פרוטה עובר בלא תעשה".

הציווי שנצטוונו בדין הגונב שנגבה ממנו תשלומי כפל או תשלומי ארבעה וחמשה, או נהרגנו אם בא במחותרת, או נמכרנו, כללו של דבר כל ענשי הגנב כמו שבאר הכתוב.

אנו רואים שהציווי לתקן את העוול שגרם הגנב מוטל על החברה, על בית הדין, ולא על הגנב עצמו. עובדה זו משתקפת גם בניסוח ההלכות בפרק א של הלכות גניבה והלכות גזלה:

<p>פרק א מהלכות גזלה הלכה ה</p> <p>כל הגוזל חייב להחזיר הגזלה עצמה, שנאמר "והשיב את הגזלה אשר גזל". ואם אבדה או נשתנית משלם דמיה בין שהודה מפי עצמו בין שבאו עליו עדים שגזל הרי זה חייב לשלם הקרן...</p>	<p>פרק א מהלכות גניבה הלכה ז</p> <p>גנב שהעידו עליו עדים כשרים שגנב חייב לשלם שנים לבעל הגניבה... נמצא מפסיד כשיעור שבקש לחסר את חברו.</p>
--	--

מצוות התשלומים בגנב חלה רק כאשר ישנם עדים כשרים שהעידו על הגניבה. מצוות ההשבה של הגזלה לעומת זאת מוטלת על הגוזל בכל מקרה, ולכן נקט הרמב"ם לשון כוללת - "כל הגוזל".

ההבדל בין הגדרת הגניבה להגדרת הגזלה משתקף גם ביחס בין האיסור הכלול במצוה לבין הלאו שבו בכל אחד מהתחומים:

הלכות גזלה	הלכות גניבה
<p>הלכה א</p> <p>כל הגוזל את חברו שוה פרוטה עובר בלא תעשה שנאמר לא תגזול</p>	<p>הלכה א</p> <p>כל הגונב ממון משוה פרוטה ומעלה עובר על לא תעשה שנאמר לא תגנב</p>
<p>אין לוקין על לאו זה שהרי הכתוב נתקו לעשה שאם גזל חייב להחזיר שנאמר והשיב את הגזלה אשר גזל זו מצות עשה ואפילו שרף הגזלה אינו לוקה שהרי הוא חייב לשלם דמיה וכל לאו שניתן לתשלומין אין לוקין עליו.</p>	<p>ואין לוקין על לאו זה שהרי ניתן לתשלומין שהגנב חייבתו תורה לשלם</p>
	<p>ואחד הגונב ממון ישראל או הגונב ממון עכו"ם ואחד הגונב את הגדול או את הקטן.</p>

הלכה ב	הלכה ב
ואסור לגזול כל שהוא דין תורה אפילו עכו"ם אסור לגזלו או לעשקו ואם גזלו או עשקו יחזיר.	אסור לגנוב כל שהוא דין תורה ואסור לגנוב דרך שחוק או לגנוב על מנת להחזיר או לגנוב על מנת לשלם הכל אסור שלא ירגיל עצמו בכך.

ה"לאו" של גניבה מוסב על כל מעשה גניבה, אף אם הוא נעשה כלפי גוים או קטנים, כפי שאנו רואים בבירור בחלק השלישי של הלכה א בהלכות גניבה. לעומת זאת הלאו של גזלה אינו כולל גוים וקטנים, והאיסור לגזול את הגוי הוא אמנם מדאורייתא, אך אינו נכלל בהגדרת הלאו, כפי שאנו רואים בהלכה ב.⁷

חיזוק נוסף לדברינו נוכל לשאוב מההרחבה של הלאו על גניבה. בהלכה ב בהלכות גניבה מפרט הרמב"ם מה נכלל בדין התורה של גניבה - אפילו גניבה שאין בה היזק ממוני לחברו. מכיון שמעשה הגניבה הוא מעשה שלילי שיש בו איסור כשלעצמו, הרי כל גניבה שהיא אסורה מן התורה, אף שבלאו נכללת רק פגיעה ממונית ממשית. הלאו של גזל אינו כולל את גזל הגוי, מכיון שהפרישה מחברת הגוים אינה חמורה כפרישה מחברת ישראל, אך היא אסורה מדאורייתא מכיון שיש בה מהאיסור של מעשה הגזל - הפרישה מחברת בני האדם ומסדריהם החברתיים.⁸

ראינו לעיל כי בעוד שהגנב חייב בתשלומים שמטיל עליו בית הדין, הגזלן חייב בעצמו להשיב את החפץ הנגזל. עובדה זו יוצרת באופן טבעי הבדל נוסף בין גניבה לגזלה. התשלומים בהם חייב הגנב, והעובדה שהגנב חייב גם בתשלומי כפל וארבעה וחמישה מחייבים אותנו להתייחס אל שוויו הממוני של החפץ, לשום אותו, ולא להתייחס רק אל החפץ עצמו. הצורך לחייב את הגנב בתשלומי כפל וארבעה וחמישה מחייב אותנו לדעת כמה שווה החפץ הנגנב ולהתייחס אליו כבעל שווי ממוני. חיוב ההשבה המוטל על הגזלן אינו מחייב אותנו בהתייחסות כזו. הגזלן חייב להשיב את הגזלה אשר גזל ולא יותר מכך, ללא קשר לשוויו של החפץ ולעובדה שניתן לבטא את שוויו של החפץ בדרכים אחרות.

אם נמשיך את הקו שבו נקטנו בהשוואה בין גניבה לגזלה, הסיבה להבדל זה ברורה. היכולת לשום חפץ ולבטא את ערכו באמצעים חיצוניים לחפץ עצמו תלויה בהגדרה שרק חברה מאפשרת. ההתאמה בין חפצים לבין ערכם הממוני תלויה חברה, ולכן רק הגנב

⁷ מעמדו של גזל הקטן איננו מתברר מתוך דבריו של הרמב"ם כאן.

⁸ הרמב"ם במורה הנבוכים ג, מ"א מסביר את ההבדל בין דיני הגניבה לדיני הגזלה והעונשים המוטלים על כל אחד מהם בצורה שונה לגמרי. לכאורה יש בדבריו של הרמב"ם סתירה לטענתנו כאן, אך יתכן שבהתאם למגמתו בפרקי טעמי המצוות, הטעמים שהרמב"ם מונה שם הם הטעמים הפשוטים והבסיסיים יותר, הטעמים שיש בהם תועלת לשמירה על תקינות החברה, ולא בהכרח הטעמים המהותיים, אך אין זה המקום להאריך בטענה כללית כזו לגבי טעמי המצוות של הרמב"ם שם.

שהותיר את עצמו בתוך החברה נענש באמצעותה. הגזלן שהוציא את עצמו אל מחוץ לגבולות החברה אינו יכול להשתמש בערכים אלו, ועל מנת להשיב את עצמו אל גבולות החברה הוא נדרש להשיב את חפץ כמות שהוא, ללא קשר לערכו הממוני. השבת החפץ כמות שהיא מסמלת את שיבתו של הגזלן אל חיק החברה.

ו. סיכום

הבנה זו של ההבדל בין הגנב לגזלן מאפשרת לנו לשוב ולהבין מדוע מחלקת התורה בין הגנב לגזלן ומחייבת אותם בחיובים שונים. מלבד הצד השווה שלהן, הוצאת ממונו של האדם מרשותו ללא הסכמתו, מתייחדות הגניבה והגזלה בפנים שונים. חסרון הענישה של הגזלן אינו מעיד על כך שהעבירה שלו אינה חמורה, ההיפך הוא הנכון. כאשר האדם עובר על איסור הגזלה, הוא מוציא את עצמו מחוץ למעגלי החברה, וזו הסיבה שאין הוא נענש והציווי היחיד המוטל עליו הוא השבת גזלתו, ובאמצעותה ישוב אף הוא אל חיק החברה.⁹

בשונה מהגזלה, חומרתו המיוחדת של איסור הגניבה נובעת מהמעשה שעשה ולא מהתוצאות שגרם. מעשה הגניבה אינו כולל רק טענה ש"יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו", אלא טענה חמורה מזו. הגנב מעוות את סדרי ההשגחה ומציב את מורא בני האדם לפני מורא שמיים, ועל כך עונשו החמור.

---

⁹ העובדה שהגזלן אינו נענש כלל נובעת מכך שהחברה אינה מטילה עונש על מי שאינו שותף בה. מעבר לכך, עונש חמור המוטל על הגזלן מונע ממנו לשוב אל חיק החברה. העובדה שהתורה איננה מענישה את הגזלן אלא רק מטילה עליו את החובה לחזור ולהיות שותף בחברה היא היסוד לתקנות השבים השונות שתיקנו חז"ל על מנת לאפשר לגזלן לשוב בתשובה.